

แนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อให้เกิดประสิทธิผล
ต่อการบริหารงานภายในสถานศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

The Participatory Administration Development Guideline
to Achieve the Effectiveness for the Administration Within
the Educational Institution in Administering Secondary Schools Under
the Auspices of the Secondary Education Service Area Office Bangkok 1

กมลพร กันทา¹ สมกุล ถาวรกิจ² จิรัฏฐ์ สินธุอารีย์³

นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาบริหารการศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม¹

อาจารย์ที่ปรึกษา หลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต^{2, 3}

สาขาวิชาบริหารการศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม^{2,3}

Kamonporn Kantha¹ Somkul Thavonkit² Jeerath Sintuaree³

Master's degree students Department of Educational Administration

Siam Technology College¹

Advisor Master of Education Degree Program^{2, 3}

Department of Educational Administration Siam Technology College^{2,3}

E-mail : 64008113034@siamtechno.ac.th¹

Received : 24 September 2024

Revised : 25 October 2024

Accepted : 30 December 2024

บทคัดย่อ

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ได้กำหนดให้มีการปฏิรูปการบริหารและการจัดการศึกษาไว้โดยการกระจายอำนาจไปยังเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง รวมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษาทุกฝ่ายได้เข้ามามีบทบาทในการจัดและบริหารการศึกษา เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ตรงตามความต้องการ จากนโยบายดังกล่าว ผู้วิจัยซึ่งเป็นครูอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 จึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อให้เกิดประสิทธิผลต่อการบริหารของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 ว่าสถานศึกษาได้มีการนำการบริหารแบบมีส่วนร่วมมาใช้ได้อย่างได้ผลมากน้อยเพียงใด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วม

ร่วมของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 2) เพื่อนำเสนอข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อให้เกิดประสิทธิผลการบริหารของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นและก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนา ปรับปรุงการบริหารแบบมีส่วนร่วมให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น

การวิจัยครั้งนี้เป็นวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรและตัวอย่าง ซึ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา ครูและกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนมัธยมศึกษา ตัวอย่างจำนวน 284 คน โดยผู้วิจัยได้หาขนาดของตัวอย่างโดยการเปิดตารางสำเร็จรูปของ Krejcie & Morgan แล้วทำการสุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เพื่อหาสัดส่วนแต่ละโรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ คือแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ที่มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.90 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า 1) การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยภาพรวมทั้ง 6 ด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.70$) เมื่อพิจารณาเป็นด้าน พบว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การกระจายอำนาจการบริหาร อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.27$) รองลงมาคือ ความไว้วางใจกัน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.70$) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.66$) ความเป็นอิสระที่จะรับผิดชอบ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.57$) การร่วมกำหนดวัตถุประสงค์เป้าหมาย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.54$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ความผูกพันต่อกัน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.47$) การพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อให้เกิดประสิทธิผลการบริหารของโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่าผู้บริหารและครูต้องร่วมกันสร้างแนวทางการพัฒนาด้านความผูกพันต่อกันกับผู้ที่มีส่วนร่วมในการบริหารเพื่อการพัฒนาสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ เพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 มีการปฏิบัติที่อยู่ในระดับมาก 5 ด้าน 2) ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อให้เกิดประสิทธิผลการบริหารของโรงเรียนมัธยมศึกษา (1) ด้านการกระจายอำนาจการบริหาร ควรเปิดโอกาสให้บุคลากรในองค์กรมีส่วนร่วมในทุกๆ เรื่อง (2) ด้านความไว้วางใจกันในสถานศึกษา ให้ทุกฝ่ายร่วมกันสร้างนโยบายในการพัฒนาสถานศึกษา เพื่อตรงตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ (3) ด้านการร่วมกำหนดวัตถุประสงค์เป้าหมาย ต้องมีเป้าหมายไปในทิศทางเดียวกัน รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น แต่อาจต้องพิจารณาในด้านความผูกพันต่อกัน เพื่อปรับปรุงคุณภาพการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 ต่อไป ประโยชน์ของการวิจัยครั้งนี้เป็นสารสนเทศที่ผู้บริหารสถานศึกษา สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางใน

การบริหารแบบมีส่วนร่วมได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นแนวทางในการบริหารจัดการในสถานศึกษาเพื่อพัฒนาและยกระดับคุณภาพการศึกษา

คำสำคัญ : แนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วม, ประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร

Abstract

According to the National Education Act 1999, The administration and management of education has been reformed by decentralizing power directly to educational areas and educational institutions in the educational areas including providing opportunities for all parties involved in education to organiu and administer to achieve development goals From policy the researcher a teacher at a secondary school under the Auspices of the Secondary Educational Service Area Office Bangkok 1 is interested in The Participatory Administration Development Guideline to Achieve the Effectiveness for the Administration within the educational institution in Administering Secondary Schools under the Auspices of the Secondary Educational Service Area Office Bangkok than impact on the secondary school which implemented participatory management. was conducted by the author with the following purposes: 1) to examine the participatory administration of secondary schools under the auspices of the Secondary Educational Service Area Office Bangkok 1, Group 6, and 2) to propose recommendations related to the participatory administration development guideline to achieve the effectiveness in administering secondary schools under the auspices of the Secondary Educational Service Area Office Bangkok 1, Group 6.

This was the quantitative research in which the population and sample included educational institution administrators, teachers, and members of the Basic Education Committee of Secondary Schools. The sample consisted of 284 people. The author used Krejcie & Morgan's Table in sample size determination and the simple random sampling in identifying the proportion of each school. The research tool was 5-level rating scale questionnaire that had the overall reliability of 0.90. The statistics for data analysis were frequency, percentage, mean, and standard deviation.

According to research results, 1) the overall picture of implementation of participatory administration of secondary schools in 6 aspects was found at a high level ($\bar{X} = 3.70$). Each aspect was examined indicating a high level of participatory administration of educational institution administrators ($\bar{X} = 4.27$). The aspect with the highest mean score was decentralization of administration, followed by those found at a high level: trust, participation in decision making, independence to take responsibility, and co-determination of objectives ($\bar{X} = 3.70$), ($\bar{X} = 3.66$), ($\bar{X} = 3.57$) and ($\bar{X} = 3.54$) respectively. Moreover, the aspect found at a moderate level with the lowest means score was the commitment to each other ($\bar{X} = 3.47$). Respecting the development of participatory administration to achieve secondary school administration effectiveness, educational institution administrators and teachers had to collaboratively create a guideline in enhancing the commitment with those involved in the administration. This was for constant and regular development of educational institutions in conformance with the determined goals. The research results revealed 5 aspects of participatory administration of secondary schools found at a high level. 2) The suggestions for the development of participatory administration to achieve secondary school administration effectiveness were as follows: (1) the decentralization of administration - the personnel in the organization should have the participation opportunity in every matter; (2) trust in educational institutions - all parties collaboratively devised educational institution development policy according to the objectives in an efficient manner; and (3) co-determination of objectives should be based on the same direction of goals, welcome the other's opinions, and take into account the commitment to each other to improve the quality of administration of schools under the auspices of the Secondary Educational Service Area Office Bangkok 1, Group 6. With regard to benefits of this research, its results could be the information used by educational institution administrators as a guideline for effective participatory administration and for educational institution administration towards the development and strengthening of the quality of education.

Keywords: Participatory Administration Development Guideline, Effectiveness Personnel management in Administering Secondary Schools, Secondary Educational Service Area Office Bangkok.

1. บทนำ

ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะเป็นผู้นำและสัญลักษณ์ขององค์กร เป็นผู้มีบทบาทสำคัญ ในการผลักดัน การปฏิรูปการศึกษาให้ประสบความสำเร็จ ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาในยุคนี้ ต้องมีคุณลักษณะในการใช้ทักษะ การบริหารแบบมีส่วนร่วม มีความรู้ในหลักการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล การสร้างทีมงาน จิตวิทยาชุมชน ความเป็นผู้นำทางวิชาการ มีความรอบรู้ มีวิสัยทัศน์ มีความมุ่งมั่น ตั้งใจที่จะพัฒนาสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ การจัดการศึกษาการบริหารงานใด ๆ จะเกิดประสิทธิผลได้ก็ต่อเมื่อผู้บริหารมีภาวะผู้นำ กระจายความ รับผิดชอบอย่างเป็นธรรม ไปสู่ผู้ใต้บังคับบัญชาโดยต้องใช้ภาวะผู้นำให้เหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อให้ งานเกิดประสิทธิผลและสิ่งสำคัญในการจัดการศึกษาที่ดี ทุกฝ่ายต้องร่วมกันในการบริหารจัดการ ทั้งผู้บริหาร สถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา ตลอดจนชุมชน ดังนั้นผู้บริหารจำเป็นต้องให้การสนับสนุนจัดการ บริหารแบบมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายในสถานศึกษา เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากร ในองค์กรมากยิ่งขึ้น

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6

2.2 เพื่อนำเสนอข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อให้เกิดประสิทธิผลการ บริหารของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อให้เกิด ประสิทธิภาพการบริหารของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1

3.1 ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรและตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 จำนวน 10 โรงเรียน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา 50 คน ครู 883 คน และคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 150 คน รวมทั้งหมด จำนวน 1,083 คน

2) ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 จำนวน 10 โรงเรียน เป็นหน่วยวิเคราะห์ จากจำนวนประชากรทั้งหมดสามารถกำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูป Krejcie และ Morgan จำนวน 284 คน ได้ทำการสุ่มตัวอย่าง โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย เพื่อหาสัดส่วนแต่ละโรงเรียน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 15 คน ครูจำนวน 233 คน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 36 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ในเรื่องเกี่ยวกับ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงาน ลักษณะของ แบบสอบถามเป็นแบบตัวเลือก

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ตามแนวคิดของ ชูชาติ พ่วงสมจิตร ได้สรุป หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมไว้ 6 ประการ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของ Likert Scale

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อให้เกิดประสิทธิผลการบริหารของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6

3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

1) วิเคราะห์สถานภาพส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์ ในการทำงานโดยใช้ความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) เพื่อบรรยายสรุปข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

2) วิเคราะห์การศึกษาระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 จำนวน 6 ด้าน วิเคราะห์ด้วยสถิติพื้นฐาน โดยใช้คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นรายข้อรายด้าน และภาพรวมนำเสนอ ในรูปตารางประกอบการบรรยาย

3) วิเคราะห์เนื้อหา แบบสอบถามแบบปลายเปิด (Open Ended) โดยการอธิบายประกอบความเรียงแบบสอบถาม ข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ใน 6 ด้าน ได้แก่ 1) การกระจายอำนาจการบริหาร 2) ความไว้วางใจกัน 3) การร่วมกำหนดวัตถุประสงค์เป้าหมาย 4) ความมีเป็นอิสระที่จะรับผิดชอบ 5) ความผูกพันต่อกัน และ 6) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด (Open Ended) นำข้อมูลมาจัดกลุ่มประเด็นสำคัญ จากนั้นสรุปเรียงเรียงถ้อยคำใหม่ โดยการอธิบายความ ทำการวิเคราะห์เนื้อหา พรรณนารายละเอียด ตีความหมายและอธิบายความ

4) สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่

4.1) ตรวจสอบความตรงของเนื้อหา โดยการหาค่า IOC

4.2) หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)

5) สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4. ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังต่อไปนี้

ผลการวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31-40 ปี วุฒิการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ระดับปริญญาตรี ส่วนตำแหน่งปัจจุบันคือ ตำแหน่งครู และประสบการณ์ในการทำงาน คือ ประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 5 ปี

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 โดยภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.70$) เมื่อพิจารณาเป็นด้าน พบว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การกระจายอำนาจการบริหาร ($\bar{X} = 4.27$) รองลงมาคือ ความไว้วางใจกัน ($\bar{X} = 3.70$) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X} = 3.66$) ความเป็นอิสระที่จะรับผิดชอบ ($\bar{X} = 3.57$) การร่วมกำหนดวัตถุประสงค์เป้าหมาย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.54$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ความผูกพันต่อกัน ($\bar{X} = 3.47$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า

1) ด้านการกระจายอำนาจ โดยภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.27$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนมัธยมศึกษา ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือตระหนักถึงการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของตน ทำให้คำนึงถึงประโยชน์ของโรงเรียนเป็นหลัก ($\bar{X} = 3.77$) รองลงมา คือ การให้ความสำคัญกับงานที่ได้รับมอบหมายหรือ ภาระงานที่รับผิดชอบ ($\bar{X} = 3.71$) มีความรับผิดชอบในงานสูง

เนื่องจากให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X} = 3.58$) และผู้บริหารแบ่งอำนาจ ในการตัดสินใจ ให้แก่ครูในขอบข่ายภาระงานที่รับผิดชอบ ($\bar{X} = 3.48$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การที่ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ ทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ที่สำคัญของโรงเรียน ($\bar{X} = 3.45$)

2) ด้านความไว้วางใจกันโดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.70$) เมื่อพิจารณาเป็น รายข้อ พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนมัธยมศึกษา ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ผู้บริหารได้ มอบหมายงานที่สำคัญๆ ให้แก่ครูอยู่เสมอ ($\bar{X} = 4.01$) รองลงมา คือผู้บริหารได้ติดตามผลสำเร็จของงานที่ มอบหมายให้ครูไปปฏิบัติ ($\bar{X} = 3.80$) และ ผู้บริหารได้ติดตามสอบถามความก้าวหน้าของงานที่ มอบหมาย ให้กับครูเป็นระยะ ๆ ($\bar{X} = 3.66$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ บรรยากาศในการทำงานของโรงเรียนเป็น บรรยากาศไว้วางใจซึ่งกัน และกันระหว่างผู้บริหารและครู ($\bar{X} = 3.34$)

3) ด้านการร่วมกำหนดวัตถุประสงค์เป้าหมาย โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.54$) เมื่อพิจารณา เป็นรายข้อ พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนมัธยมศึกษา ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การร่วมกันกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมายของโรงเรียนทำให้ผลการปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 3.95$) รองลงมา คือ ผู้บริหารและท่านร่วมกันกำหนดวัตถุประสงค์ในการพัฒนาโรงเรียน ($\bar{X} = 3.57$) ผู้บริหารและท่านร่วมกันตั้งเป้าหมายและปรับปรุง พัฒนาเป้าหมายของโรงเรียนด้วยกัน ($\bar{X} = 3.50$) และ ผู้บริหารและครูร่วมกันจัดทำแผนกลยุทธ์ของโรงเรียน ($\bar{X} = 3.45$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การร่วมกันกำหนด ความรับผิดชอบในการดำเนินการ สามารถจัดความขัดแย้งในโรงเรียนได้ เนื่องจากทุกคนมีเป้าหมายและ ทิศทางเดียวกัน ($\bar{X} = 3.25$)

4) ด้านความเป็นอิสระที่จะรับผิดชอบ โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.57$) เมื่อ พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนมัธยมศึกษา ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มี อิสระในการดำเนินงานที่ตนเองรับผิดชอบ ($\bar{X} = 3.62$) รองลงมา คือ มีอิสระในการตัดสินใจในงานที่ตนเอง รับผิดชอบ ($\bar{X} = 3.59$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีอิสระในการคิดงานที่ตนเองรับผิดชอบ ($\bar{X} = 3.50$)

5) ด้านความผูกพันต่อกันโดยภาพรวมมีการปฏิบัติ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.47$) เมื่อ พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนมัธยมศึกษา ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ผู้บริหาร และครูมีความรู้สึกเป็นเจ้าของโรงเรียนร่วมกัน ($\bar{X} = 3.98$) รองลงมา คือ ผู้บริหารและครูพร้อมที่จะสร้างและ รักษาผลประโยชน์ให้กับโรงเรียน ($\bar{X} = 3.34$) และผู้บริหารและครูมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ก่อให้เกิด ความผูกพันต่อกันในโรงเรียน ($\bar{X} = 3.32$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย ร่วมกันทำให้ ผู้บริหารและครูรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียน ($\bar{X} = 3.24$)

6) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยภาพรวมมีการปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.66$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การบริหารแบบ มีส่วนร่วมของโรงเรียนมัธยมศึกษา ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารและครูมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัยร่วมกันเพื่อประโยชน์ในการตัดสินใจร่วมกัน ($\bar{X} = 3.81$) รองลงมา คือ ผู้บริหาร และครูมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องให้แก่กันและกัน ($\bar{X} = 3.73$) และ การได้รับทราบข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องครบถ้วนทันสมัยทำให้การตัดสินใจ มีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 3.67$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ครูได้รับทราบข้อมูลที่ต้องจากผู้บริหาร ทำให้ตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง ($\bar{X} = 3.43$)

ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อให้เกิดประสิทธิผลการบริหารของโรงเรียนมัธยมศึกษา 6 ด้าน

ด้านการกระจายอำนาจการบริหาร 1) เปิดโอกาสให้บุคลากรในองค์กรมีส่วนร่วมในทุกๆ เรื่อง 2) ระบบการบริหารควรเป็นขั้นตอนที่ไม่ซับซ้อน เข้าถึงได้ง่ายและรวดเร็ว 3) การบริหารควรมีหลักการมาภิบาลในการบริหารงาน เพื่อสร้างความสามัคคีให้กับผู้บริหาร ครู และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง 4) มีความยุติธรรมในการกระจายอำนาจการบริหารให้ทั่วถึง

ด้านความไว้วางใจกันในสถานศึกษา 1) ให้ทุกฝ่ายร่วมกันสร้างนโยบายในการพัฒนาสถานศึกษาเพื่อตรงตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ 2) การทำงานต้องมีความโปร่งใส และมีการประเมินผลที่ชัดเจน มีความยุติธรรม 3) มีความเคารพซึ่งกันและกันกับเพื่อนร่วมงาน

ด้านการร่วมกำหนดวัตถุประสงค์เป้าหมาย 1) ต้องมีเป้าหมายไปในทิศทางเดียวกัน รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น 2) มีการกำหนดเป้าหมายเวลาในการปฏิบัติงานที่ชัดเจน 3) เมื่อเกิดปัญหาหรืออุปสรรค ต้องร่วมกันแก้ปัญหาเพื่อให้ทันและถูกต้องตามเป้าหมายที่วางไว้ 4) นำนวัตกรรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์เพื่อลดขั้นตอนในการทำงาน

ด้านความเป็นอิสระที่จะรับผิดชอบ 1) การมอบหมายงานต้องมีความชัดเจนและคอยติดตามความคืบหน้าของงาน 2) เปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ใช้ความรู้ความสามารถอย่างเต็มที่ และผู้บริหารสนับสนุนในกิจกรรมที่ได้มอบหมาย 3) รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

ด้านความผูกพันต่อกัน 1) ต้องแสดงถึงความจริงใจ 2) การดำเนินงานต่างๆ ต้องมีการแสดงความมีน้ำใจและเสียสละทำงานที่ทําให้งานบรรลุตามเป้าหมาย 3) มีการสื่อสารที่ดีต่อกัน 4) มีความเข้าใจซึ่งกันและกันไม่แบ่งฝ่ายพวกพ้องในองค์กรเดียวกัน

ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 1) เชิญผู้ที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของสถานศึกษา เพื่อให้ได้รับรู้ถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในการดำเนินงานต่างๆ 2) ผู้บริหารต้องแสดงออกถึงความจริงใจ และต้องให้ครูและบุคลากรสร้างสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ซึ่งนำมาสู่การร่วมมือในการบริหาร 3) การแจ้งข้อมูลข่าวสารต้องชัดเจนและครบถ้วนเพื่อเป็นแนวทางในการตัดสินใจได้อย่างรวดเร็ว และถูกต้อง

5. อภิปรายผล

ผลการวิจัย การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

ผลการวิจัย พบว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ศึกษาแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การกระจายอำนาจการบริหาร อยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องในองค์กรเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนปฏิบัติงาน กิจกรรมต่างๆ อย่างต่อเนื่องและตระหนักถึงการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของตนทำให้คำนึงถึงประโยชน์ของโรงเรียนเป็นหลักและมีความรับผิดชอบสูง เนื่องจากให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมตัดสินใจ ซึ่งสอดคล้องกับ ทับทิม แสงอินทร์ ได้ศึกษา เรื่อง การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนสรวงสุทธาวิทยา จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ อาภา สมันพิช ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการบริหารกับความยึดมั่นผูกพันกับองค์กรของครูในสถาบันการอาชีวศึกษา กรุงเทพมหานคร พบว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความยึดมั่นผูกพันกับองค์กรของครู มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ในระดับมาก ซึ่งต้องอาศัยความไว้วางใจกันในการร่วมกันบริหาร และสอดคล้องกับ นิษฐ์วดี จิรโรจน์ภิญโญ ได้ศึกษา เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับธรรมาภิบาลของผู้บริหารในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร.ราชบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมาก 4 ด้าน ดังนี้ การไว้วางใจกัน ความผูกพันที่จะปฏิบัติ การตั้งเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ร่วมกัน และความเป็นอิสระต่อความรับผิดชอบในงาน และสอดคล้องกับ นิสราพร แซ่มชุกราม ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารแบบมีส่วนร่วมกับคุณภาพชีวิตการทำงานของครูในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 4 พบว่า การมีส่วนร่วมในการตั้งเป้าหมาย อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ จุฑามาศ พันสวรรค ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลเชียงใหม่โดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาที่พบในการบริหารและปฏิบัติงานร่วมกันต้องมีความเสียสละ รับผิดชอบและมีความผูกพันต่อกัน การรู้สึกว่าตนมีความสำคัญต่อองค์กรและ

เป็นส่วนหนึ่งในการปฏิบัติงานอย่างตั้งใจ เสียสละ ประารถนาที่จะร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกันเพื่อสร้างความสามัคคีในหมู่คณะให้การดำเนินงานอย่างเต็มที่และเต็มความสามารถตรงตามเป้าหมาย

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับนำไปใช้

1.1 ด้านการกระจายอำนาจการบริหาร พบว่า 1) ผู้บริหารต้องตระหนักถึงการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของตนจึงทำให้คำนึงถึงประโยชน์ของโรงเรียนเป็นหลัก 2) ให้ความสำคัญกับงานที่ได้รับมอบหมายหรือภาระงานที่รับผิดชอบ การมอบหมายงานจะต้องมอบหมายงานและหลักการปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม 3) มีความรับผิดชอบในงานสูง เนื่องจากให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ซึ่งการมีส่วนร่วมนั้นต้องมีเป้าหมายที่ชัดเจน จะช่วยให้การทำงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น 4) ผู้บริหารแบ่งอำนาจในการตัดสินใจให้แก่ครูในขอบข่ายภาระงานที่รับผิดชอบ ซึ่งการมอบหมายงานต้องให้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถกับบุคคลนั้นๆ 5) ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ ที่สำคัญของโรงเรียน

1.2 ด้านความไว้วางใจกันในสถานศึกษา พบว่า 1) ผู้บริหารได้มอบหมายงานที่สำคัญๆ ให้แก่ครูอยู่เสมอ 2) ผู้บริหารได้ติดตามผลสำเร็จของงานที่มอบหมายให้ครูไปปฏิบัติการติดตามผลความสำเร็จเป็นขั้นตอนสุดท้ายของการมอบหมายงาน 3) ผู้บริหารได้ติดตามสอบถามความก้าวหน้าของงานที่มอบหมายให้กับครูเป็นระยะๆ 4) บรรยากาศในการทำงานของโรงเรียนเป็นบรรยากาศไว้วางใจซึ่งกันและกันระหว่างผู้บริหารและครู ผู้บริหารต้องมีความยุติธรรมและมีทัศนคติที่ดี มีการตรวจสอบได้อย่างโปร่งใสชัดเจน

1.3 ด้านการร่วมกำหนดวัตถุประสงค์เป้าหมาย พบว่า 1) การร่วมกันกำหนดวัตถุประสงค์เป้าหมายของโรงเรียนทำให้ผลการปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพการบริหารโดยยึดวัตถุประสงค์เป็นเทคนิคการบริหารรูปแบบหนึ่งซึ่งเป็นที่นิยมเป็นส่วนใหญ่ 2) ผู้บริหารและครูร่วมกันกำหนดวัตถุประสงค์ในการพัฒนาโรงเรียน การกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนสามารถช่วยให้งานบรรลุตามเป้าหมาย 3) ผู้บริหารและครูร่วมกันตั้งเป้าหมายและปรับปรุง พัฒนาเป้าหมายของโรงเรียนด้วยกัน 4) ผู้บริหารและครูร่วมกันจัดทำแผนกลยุทธ์ของโรงเรียน 5) การร่วมกันกำหนดความรับผิดชอบในการดำเนินการ สามารถจัดความขัดแย้งในโรงเรียนได้ เนื่องจากทุกคนมีเป้าหมายและทิศทางเดียวกัน ผู้บริหารต้องกำหนดวัตถุประสงค์ไว้อย่างชัดเจนเพื่อการดำเนินงานได้ทันเวลาและตรงตามเป้าหมาย

1.4 ด้านความเป็นอิสระที่จะรับผิดชอบ พบว่า 1) มีอิสระในการดำเนินงานที่ตนเองรับผิดชอบ โดยต้องใช้ดุลพินิจและตัดสินใจและการปฏิบัติงานด้วยตนเอง 2) มีอิสระในการตัดสินใจในงานที่ตนเองรับผิดชอบ 3) มีอิสระในการคิดงานที่ตนเองรับผิดชอบ ผู้บริหารต้องมอบหมายงานที่ชัดเจนและเปิดโอกาสให้ใช้ความรู้ความสามารถได้อย่างเต็มที่

1.5 ด้านความผูกพันต่อกัน พบว่า 1) ผู้บริหารและครูมีความรู้สึกเป็นเจ้าของโรงเรียนร่วมกัน การสื่อสารเป็นอีกเครื่องมือหนึ่งที่ขาดไม่ได้ เพราะยิ่งสื่อสารยิ่งเข้าใจจะทำให้เกิดความผูกพันกันแน่นแฟ้นมากขึ้น 2) ผู้บริหารและครูพร้อมที่จะสร้างและรักษาผลประโยชน์ให้กับโรงเรียน 3) ผู้บริหารและครูมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ก่อให้เกิดความผูกพันต่อกันในโรงเรียน 4) การมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายร่วมกัน ทำให้ผู้บริหารและครูรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียน ผู้บริหารต้องกระตุ้นให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการสร้างความผูกพัน และความสามัคคีจะช่วยสร้างความสำเร็จในกิจกรรมหรืองานต่างๆ ที่ต้องบริหารหรือทำงานร่วมกัน และผู้บริหารควรต้องหาวิธีให้ผู้ที่จะดำเนินงานร่วมกันเกิดความสามัคคี ความเข้าใจ

1.6 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พบว่า 1) ผู้บริหาร และครูมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัยร่วมกันเพื่อประโยชน์ในการตัดสินใจร่วมกัน 2) การได้รับข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องให้แกกันและกันจะทำให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดได้ 3) การได้รับข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องครบถ้วน ทันสมัยทำให้การตัดสินใจมีประสิทธิภาพ 4) ครูได้รับข้อมูลที่ถูกต้องจากผู้บริหาร ทำให้ตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง ผู้บริหารต้องให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องร่วมรับรู้ถึงการดำเนินงาน เพื่อรับทราบถึงปัญหา และอุปสรรค เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วม ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการบริหารแบบมีส่วนร่วมนั้น ผู้บริหารและครู จะต้องสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการบริหาร ผู้บริหารจะต้องสร้างโอกาสให้ทุกคนในองค์กรเข้ามามีส่วนร่วมกับสถานศึกษาในการดำเนินงาน กิจกรรมต่างๆ ร่วมกันคิด โดยกิจกรรมต้องมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยการบริหารแบบมีส่วนร่วมในด้านการให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้าร่วมประเมินผลกับสถานศึกษา

7. เอกสารอ้างอิง

- ชูชาติ พ่วงสมจิตร. (2555). *ประมวลสาระชุดวิชาประสบการณ์วิชาชีพประกาศนียบัตรบัณฑิตทางการบริหาร การศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- นิษฐวดี จิรโรจน์ปัญญา. (2559). *ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับธรรมาภิบาลของผู้บริหาร ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ราชบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญา ศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น.*
- นิสรพร แซ่มชงาม. (2561). *การบริหารแบบมีส่วนร่วมกับคุณภาพชีวิตการทำงานของครูในสถานศึกษาสังกัด เทศบาลกลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 4. วิทยานิพนธ์ปริญญา ศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัย ศิลปากร.*
- จุฑามาศ พันสวรรค. (2562). *การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาใน การบริหาร จัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลนครเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญา ครุ ศาสตรมหา บัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.*
- ทับทิม แสงอินทร์. (2559). *การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนสรวงสุทธาวิทยา จังหวัด สุพรรณบุรี. การค้นคว้าอิสระปริญญา ศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร*

Volume 4 No 3 (September – December 2024)

ปีที่ 4 ฉบับที่ 3 (กันยายน - ธันวาคม 2567)

~ AR 14 ~

Wishing Journal Review.

วารสารภาวนาสารปริทัศน์